

AOB-Algemene Onderwijsbond

GEEF DE LERAAR ZIJN VAK TERUG!

Een voorstel van de gezamenlijke Onderwijsvakorganisaties tot opwaardering van de leraar in het voortgezet onderwijs.

In het voortgezet onderwijs dreigt de komende jaren een zeer ernstig tekort aan leraren te ontstaan. Het is daarom van het grootste belang om de aantrekkelijkheid en het aanzien van het vak van leraar te vergroten. Juist op dat punt is er echter sprake van een aantal bedenkelijke ontwikkelingen. Volgens de nota Werken in het onderwijs 2006 (blz 19-20) is het gemiddelde opleidingsniveau van onderwijspersoneel de laatste jaren gedaald. De nota noemt twee oorzaken. De eerste is een toename van ondersteunend personeel, vooral ingezet om de werkdruk en het aantal oneigenlijke taken van leraren te verminderen. Dit kan gezien worden als een positieve ontwikkeling. De tweede oorzaak van het dalende opleidingsniveau is dat er minder academisch gevormde leraren in het voortgezet onderwijs werken. Dat is zorgelijk. Het voortgezet onderwijs dreigt duidelijk minder aantrekkelijk te worden voor hoger opgeleiden. Ook uit het inspectierapport 2005 blijkt dat tekorten alsmede de bekwaamheid een groot probleem dreigen te worden (blz. 316 – 317).

Downgrading

Dit beeld wordt ook bevestigd als we kijken hoe het functieniveau van leraren in het voortgezet onderwijs zich ontwikkelt. Sinds de invoering van het nieuwe functiewaarderingssysteem (FUWA-VO) is er weliswaar een bescheiden groei geweest van het aantal LC-functies (schaal 11) voor leraren. Maar tegelijk is het aantal LD-functies (schaal 12) dalende. In 2005 had zat de grote meerderheid van de leraren (76%) een nog altijd in schaal LB (schaal 10). Ongeveer 9% had een LC-functie en slechts 15% een LD-functie (cijfers van het ministerie van OCW). En alle tekenen wijzen erop dat de afbouw van het aantal LD-functies nog maar net begonnen is. Op dit moment zijn er nog veel zittende LD-leraren. De geluiden van onze onderhandelaars en vanuit onze achterban wijzen erop dat veel scholen een meerjarenplanning hanteren voor een drastische beperking van het aantal LD-functies. Ook de Tweede Kamer is dit niet ontgaan. In een in december 2005 aangenomen motie Lambrechts staat "dat het van groot belang is voor de kwaliteit van ons onderwijs dat er voldoende universitair geschoolde docenten werkzaam zijn in het voortgezet onderwijs". Daarom wordt aan de regering verzocht in overleg met sociale partners te bevorderen "dat er meer LD-functies beschikbaar komen in het voortgezet onderwijs".

De onderwijsvakorganisaties delen de zorg van de Kamer over de downgrading van de leraarsfunctie die op dit moment gaande is. Dit is echter niet alleen een salarisprobleem. De downgrading wordt ook niet (in de eerste plaats) veroorzaakt door het nieuwe functiewaarderingssysteem. De oorzaak zit dieper. De kern van het probleem is het te lage ambitieniveau van veel scholen bij het invulling geven aan het vak van leraar. Op veel scholen wordt het onderwijs van bovenaf, met "hulp" van buitenaf strak geprogrammeerd. Ook wordt vaak nogal star omgegaan met het gebruik van gestandaardiseerde en kant en klare methodes. Hierdoor wordt het vak van de professional uitgehold en gedevalueerd. De leraar voor de klas dreigt steeds meer een "lesboer" te worden die vooral moet uitvoeren wat anderen bedacht hebben. Voor een hoog opgeleide professional is dit natuurlijk weinig bevredigend. Het zal duidelijk zijn dat bij een enigszins aantrekkende economie, de hoger opgeleide in geen geval voor zo'n baan het onderwijs zal kiezen. De tekorten zullen desastreus worden.

AOB-Algemene Onderwijsbond

De leraar als professional

De Onderwijsvakorganisaties willen de leraren als professionals weer meer de ruimte geven zelf het onderwijs vorm te geven. Dit betekent dat er binnen de functie van elke (enigszins ervaren) leraar ruimte moet komen voor het zelf (ook in teamverband) vormgeven en ontwikkelen van leerproces en leermethoden. En dat leraren ook weer veel meer worden aangesproken op het gebruik van de eigen pedagogische en didactische expertise. Zo keren de creativiteit en de uitdaging terug in het werk. Dit is nadrukkelijk niet gekoppeld aan een bepaald onderwijsconcept. In de keuze daarvan moet elke school vrij zijn. Het serieus nemen van de leraar als professional is voor elke school van belang, ongeacht of het nu gaat om een experimentele of een meer traditionele school. Dit zal de aantrekkelijkheid van het vak zeer ten goede komen, en dus ook bijdragen aan de oplossing van het lerarentekort. Op die manier kan ook de terechte wens van onder andere de Kamer worden gerealiseerd en zal het voortgezet onderwijs weer aantrekkelijk zijn voor hoog opgeleiden.

Opwaardering

Een dergelijke opwaardering van het leraarschap, met het doel de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen en te verbeteren, is echter alleen mogelijk als de overheid en werkgevers bereid zijn daarvoor ook een zeer forse investering te doen. In de jaar- en weektaak van de leraar zal immers ruimte moeten worden gemaakt voor de genoemde taken. Dat betekent een herijking van het takenpakket van de professionele leraar. In de visie van de onderwijsbonden is het noodzakelijk dat er meer ruimte komt voor hoog opgeleide en vakbekwame leraren. De inhoudelijke opwaardering van het vak die noodzakelijk is, zal ook gevolgen hebben voor de functiewaardering. De Onderwijsvakorganisaties zijn er van overtuigd dat zo'n investering absoluut gerechtvaardigd is vanwege het maatschappelijk belang dat ermee gemoeid is. Het gaat immers om niet minder dan de kwaliteit van het voortgezet onderwijs. In ruil voor zo'n investering mag van het onderwijs dan wel gevraagd worden duidelijk zichtbaar te maken dat het extra geld ook inderdaad wordt besteed voor het realiseren van de beoogde doelen.

Concreet willen de onderwijsvakorganisaties dit realiseren door de volgende afspraken te maken:

- Met de werkgevers in het voortgezet onderwijs (georganiseerd in de VO-raad) willen de onderwijsvakorganisaties afspraken maken over een gezamenlijke gerichte inspanning tot opwaardering van het vak van leraar.
- Samen met de werkgevers in het voortgezet onderwijs willen de onderwijsvakorganisaties als sociale partners een afspraak maken met de overheid over een forse investering in de kwaliteit van het leraarschap. In ruil daarvoor verbinden sociale partners zich om in overleg met de scholen een aantal gezamenlijk geformuleerde doelen te realiseren die de vereiste verhoging van de professionaliteit en vakbekwaamheid op de scholen garanderen.
- Dit geheel van afspraken wordt vastgelegd in een tripartiet convenant.

Juni 2006